

וּכְבֹּד וְאַמּוֹנִים

א וועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן
דורך בני אמונים

341

פרשת דברים

תש"פ

פערל ווערטער איבער אמן און תפילה אין די פרשה

מאוצרות אמונים

משה האט מתקן געווען די 'מאה ברכות'

"ה' אֱלֹהֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ יִסֹּף עֲלֵינוּ כֶּסֶם אֶלֶף פְּעֻמִּים וַיִּבְרָךְ אֶתְכֶם" (א יא)

פון דער לשון הפסוק (דברים לג א): "וואת הברכה אשר בך משה איש האלהים" - וואס זיינע דריי לעצטע ווערטער זענען ראשי תיבות 'מאה' - זאגט רבי יעקב בעל הטורים אז משה רבינו עליו השלום האט מתקן געווען זאגן 'מאה ברכות', און דערנאך וואס אין לויף פון די דורות איז עס פארגעסן געווארן, האט עס דוד המלך צוריק באנייט (במדבר יח כא: 'כד הקמח' ערך ברכה). און דאס האט משה צוגעזאגט פאר די אידן אין אונזער פרשה: "ה' אלקי אבותינו יוסף עליכם ככם אלף פעמים" - אויב ענק וועלן זאגן יעדן טאג מאה ברכות, וועלן ענק זוכה זיין צו טויזנט זעלבס, ווייל די ווערד פון יעדע ברכה איז צען זעלבס (חולין פז א).

רבי יעקב יהושע פראמאן פון לאדזש לייגט צו, פון דעם וואס די ראשי תיבות פון דער פסוק: "יוסף עליכם ככם" איז גימטריה מאה, קען מען פארשטיין אז דער פסוק רעדט פון די שכן אויפן זאגן מאה ברכות. לויט דעם האט ער אויך געטייטשט וואס דער 'בעל הטורים' ברענגט דא, אז אין נאך איין פסוק אין תנ"ך שטייט די ווארט "ויברך" מיט די זעלבע נקודות: "תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה כא). לויט דעם פארשטייט מען די שייכות, ווייל די צוויי פסוקים רעדן פון ברכות.

צו דעם קען מען נאך צולייגן, עס איז באקאנט די ווערטער פון ש"ך (חומ"ם שפ"ב) אז נאר א ברכה וואס ווערט געענטפערט מיט א אמן איז ווערד צען זעלבס. און דאס איז אויך מרומז אין דער פסוק, וואס די ראשי תיבות: "עליכם ככם אלף" זענען גימטריה צ"א אזוי ווי די גימטריה פון אמן.

דער פסוק "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך..." ווייל ציילן א ציבור קען צוברענגען א עין הרע (רש"י שמות יב), דעריבער זאל מען ציילן מיט א פסוק וואס איז א סגולה אקעגן עין הרע.

אויף א אנדערן אופן האט ערקלערט רבי יהודה לייב בן רבי מרדכי הוליש:

אין מסכת ברכות (א ח) ווערט געברענגט אז רבי יוחנן האט זיך געוואונדערט: וויאזוי קען זיין אז עס זענען פארהאן עלטערע מענטשן אין בבל, די הבטחה (דברים יא כא): "למען ירבו ימיכם וימי בניכם" איז דאך געזאגט געווארן נאר: "על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם?" אבער דערנאך וואס מ'האט אים דערציילט אז די עלטערע אידן פון בבל

די ברכה פון 'זהב' איז מלמד זכות אויף אידן

"וְדִי זֶהָב" (א א)

שטייט אין רבינו בחיי (שמות כה כד) אז די ווארט 'זהב' וואס שטייט אין תורה אויף די שולחן פון די לחם הפנים איז א רמז אויף די דריי ערשטע ברכות פון ברכת המזון וואס זייער חיוב איז מדאורייתא: 'הזן', 'הארץ' און 'בונה ירושלים'.

לויט די ווערטער פון רבנו בחיי, ערקלערט דער שאמלויער רב רבי שלמה זלמן עהרנרייך די סיבה פארוואס נאך וואס משה רבינו האט דערמאנט די אלע פלעצער וואו די אידן האבן דארט געזינדיגט (אזוי ווי רש"י ערקלערט דא), האט ער געענדיגט זיינע שטראף רייד מיט די ווארט "זהב". ווייל דערמאנט ברכת המזון איז א לימוד זכות אויף אידן, אזוי ווי די חכמים זאגן (ברכות כ ב) אז ווען די מלאכי השרת האבן געפרעגט פון הקב"ה פארוואס איז ער מוותר פאר די אידן, האט ער זיי געענטפערט: "וכי לא אשא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה 'ואכלת ושבעת וברכת' [אז נאר נאכן עסן 'צו די זעהט' ווערט מען מחוייב מיט ברכת המזון] והם מזדקקים על עצמם [צו בענטשן אויך נאכן עסן] עד כזית ועד כביצה!".

טיוול בפדסט' חלק הרמז אות ז

קומען פריה אין שול - א סגולה אויף אריכות ימים

"ה' אֱלֹהֵינוּ הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנֵּה הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב" (א יא)

אין מדרש (דב"ר א יא) שטעלט צו די חכמים צו דעם פסוק דער פסוק אין תהלים (תהלים ח): "וְאֵנִי בְּרַב חֲסָדָךְ אֲבֹא בֵיתָךְ אֲשַׁתְּחֶנָּה אֵל הֵיכַל קִדְשֶׁךָ בִּירְאָתְךָ", און מ'דארף פארשטיין די שייכות צווישן די זאכן?

דער מקובל רבי שמשון אויסטארפאליער האט ערקלערט:

אין דעם ספר הקדמון 'קרניים' (מאמר י) ווערט געברענגט אין נאמען פון רב הונא, אז זאגן דער פסוק "ואני ברוב חסדך..." נוצט אקעגן עין הרע. און מ'קען זאגן אז דאס האט דער מדרש געמיינט, דערנאך וואס משה האט געזאגט "ה' אלקיכם הרבה אתכם...", האט ער באלד געזאגט דעם דערמאנטן פסוק, כדי מבטל זיין די עין הרע וואס וואלט ווען געקענט ערוועקט ווערן דורך זיינע ווערטער.

מיט דעם ערקלערט רבי צבי יצחק אבראמאוויטש דער רב פון חצור הגלילית וואס רש"י ברענגט אין 'ספר האורה' (ח"א סי' נו) אז ווען עס נעמען זיך צוזאם מענטשן צום דאווענען און ווילן וויסן צי עס זענען דא צען מענטשן, זאל זיך ציילן מיט די צען ווערטער פון

קומען פריה אין שול און פארזימען זיך ביז שפעט, האט ער פארשטאנען אז די זכות איז זיי בייגעשטאנען.

מיט דעם וואס די חכמים האבן צוגעשטעלט דעם פסוק: "ה' אלקיכם הרבה אתכם" וואס איז מרומז אויף די ברכה: "למען ירבו ימיכם", צו דעם פסוק: "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך", האבן זיי געוואלט מרמז זיין אז די זכות פון זיך פארזימען אין שול העלפט אויך אריכות ימים.

ד"ר ידן'ל על ספר קרניים מאמר יא; טעם הצבי; מאמר מרדכי' [דירהפורט תע"ט]

א תפילה אויף כבוד שמים ווערט אנגענומען

"וְלֹא שָׁמַע ה' בְּקִלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם" (א מה)

די כוונה פון דאפלען דעם לשון ערקלערט רבי שמעון סופר פון קראקא:

"ולא שמע ה' בקולכם" - ווייל עס איז נישט געהערט געווארן דעם אייבערשט'ס נאמען ווען ענק האבן געדאוונט, ווייל ענק האבן געדאוונט נאר אויף ענקער גוטסקייט און ענק האבן נישט אינזין געהאט אויף גלות און צער השכינה, דעריבער: "ולא האזין אליכם" - איז ענקער תפילה נישט אנגענומען געווארן.

מיט דער יסוד קען מען אויך ערקלערן דעם דרש פון רבי יהושע בן לוי אין נאמען פון רבי פנחס בן יאיר (ילק"ש תהלים תתמג) אויפן פסוק (תהלים צא יב): "אשגבהו כי ידע שמיי", "מפני מה ישראל מתפללין בעולם הזה ואינם נענים; על ידי שאינם יודעין שם המפורש" - ווייל זיי ווייסן נישט אז זיי דארפן ארויסזאגן אז זיי דאווענען פארן אייבערשט'ס נאמען.

מכתב סופר'

תפילה עושה מחצה

"וַתִּשְׁבּוּ וַתִּכְבְּדוּ לִפְנֵי ה'... וַתִּשְׁבּוּ בְּקִדְשׁ יָמִים רַבִּים כְּיָמִים אֲשֶׁר יִשְׁבַּתֶּם" (א מה-מו)

"ותשבו בקדש ימים רבים" - י"ט שנה. שנאמר: 'כימים אשר ישבתם' בשאר המסעות, והם היו ל"ח שנה - י"ט מהם עשו בקדש וי"ט שנה הולכים ומטורפים... כך מצאתי בסדר עולם".

וואס איז די סיבה וואס צוליב דעם האבן זיך צוטיילט די 38 יאר פון די מסעות - האלב פון זיי אין קדש וואס איז געווען במנוחה, און האלב פון זיי האבן זיך געוואנדערט פון איין פלאץ צו א צווייטע פלאץ?

זאגט רבי פנחס הלוי הורוויץ דער 'הפלאה':

משה רבינו און די אידן האבן געדאוונט זיי זאלן נישט דארפן וואנדערן אין מדבר, און ווייל די חכמים זאגן (ויק"ר ז א) 'תפילה עושה מחצה', דעריבער האבן זיך די יארן צוטיילט; נייצן פון זיי האבן זיי זיך געוואלגערט פון איין פלאץ צום צווייטן, און נייצן יאר זענען זיי געזינן במנוחה.

פנים יפות'

יְתִיבַר כְּפָאָרִי לַעֲמֹד בְּבִקְרָא לַעֲסֹדֶת בִּירְאָה

"דער אר"י הקדוש האט געענטפערט אמן
נאך די וואס האבן געזאגט די ברכות השחר
אין שול, אפילו אויב עס זענען געווען הונדערט -
האט ער געענטפערט אמן נאך זיי"

'שערי השובה' א"ה ה'ה

'ואמרו אמן' - פארמערן צו ענטפערן אמן נאך די ברכות השחר

תענה אמונים

געדאנקען לויט די סדר
פון דאווענען

ברכת התורה (ב)

עסק התורה

די ערשטע ברכה פון די סעריע ברכות התורה ענדיגט זיך מיטן לשון: **"לעסוק בדברי תורה"**, און נישט: **"ללמוד תורה"**, ווייל די הויפט מעלה פון לערנען תורה איז די פלאג, אויך די פיל ברכות וואס מיר טרעפן אין פרשת בחקותי זענען אנגענומען אין 'עמל התורה', אזוי ווי די חכמים דרש'ענען (ספרא בחקותי ב) **"אם בחקותי תלכו"** - **"להיות עמלים בתורה"** (ב"ח א"ח מה: ט"ז שם א.).

פון דא קענען מיר לערנען א שטארקער דערהער: כדי זוכה זיין צו א חלק אין תורה, איז נישט גענוג אז מיר וועלן לערנען, נאר מיר דארפן זיך פירן אין דעם ווי **"ביועסמאן"**, אזוי ווי דער ביועסמאן ליגט אינגאנצן אין זיין ביועס, ווייל כדי צו מצליח זיין דארף ער אנאנצע צייט אויסרעכענען זיינע טריט, צי זיין ביועס ווערט געפירט מיט הצלחה און אנאנצע צייט שטיין אונטער די בליק פון דער בוך-האלטער וואס קוקט איבער די פארדינסטן אקעגן די שאדן, אזוי אויך ביים לערנען די תורה דארף דער מענטש שטענדיג טראכטן און רעכענען, איינערקענען זיינע מעלות און פעהיקייטן און זעהן אויב זיין לערנען און אויסגעשטעלט אויף א געלונגענעם וועג לויט זיינע מעגליכקייטן.

אזוי אויך, אזוי ווי דער קלוגער סוחר ליינט אריין זיין גאנצע קאפ אין זיינע ביזנעס נאר פארברענגט נישט זיין צייט מיט אזעלכע זאכן וואס זענען נישט פארבינדן מיט די הצלחה פון זיין ביזנעס, אזוי אויך דער וואס ליגט אין לערנען דארף זיך אינגאנצן אריינארופן אין דעם, לערנען טאג און נאכט זאכן נישט טראכטן פון עולם הזה'דיגע וואס זענען נאר ווי א טפל אקעגן זיין הויפט ציל (אור 'חוקאל' ח"ו עמ' קצג, אין נאמען פונעם אלטן פון קלעם).

די סיבה פארוואס מיר זאגן **"לעסוק בדברי תורה"**, און נישט **"לעסוק בתורה"** ווייל דער לשון **"לעסוק בתורה"** מיינט און תורה אלשין ד.מ.: לערנען תורה **"לשמה"**, אבער אין לשון **"דברי תורה"** איז אויך אריינגערעכנט אזא לערנען וואס איז **"שלא לשמה"** וואס ווערט אנגערופן **"פוטטיא דאורייתא"** (זעה אין ירושלמי ברכות ט ה.) דעריבער זאגן מיר דווקא די לשון, ווייל ווער קען אונז צוהאן אז מיר וועלן טאקע לערנען **"לשמה"** (צדקת הצדיק) און נט.)

זיסקייט און געשמאק פון תורה

ביי די בקשה **"והערב נא"** בעטן מיר פונעם באשעפערער ער זאל אונז זיס מאכן די תורה, אזוי אז מיר זאלן פילן א געשמאק און א פרייד ביים לערנען, מיר זאלן לערנען מיט ליבשאפט און נישט געצווינגענהייט, אזוי ווי דוד המלך זיין זאגט אין תהלים (קס וז): **"מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחת"** (רש"י ברכות יב ד"ה הערב).

עס לוינט זיך א יעדער זאל איינזארגן די וואונדערליכע ווערטער פון **"אור החיים"** הקדוש אויפן פסוק (דברים כו א): **"ושמחת בכל הטוב"**, **"אין טוב אל תורה"**, אויב די מענטשן וואלטן געפילט די זיסקייט פון די גוט'ס אין תורה, **"היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלוא העולם כסף והב לאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם"**.

דוקא מיט דעם לשון בעטן מיר אויף לימוד התורה, ווייל פילן א געשמאק און א פארגעניגט איז א חלק פון מצות תלמוד תורה, אזוי ווי עס שטייט (שם קט ק): **"אם נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפ"** (עולת תמיד) פרק י.

און אזוי שרייבט דער **"אגלי טל"** אין זיין

אויף די תורה הקדושה איז געזאגט געווארן (איוב יא ט): **"ארוכה מארץ מידה ורחבה מגי"** ים. ד.מ. אז די תורה איז לענגער פון די מאס פון די ערד, און איר ברייט - איז מער פון די ים (ראה ירמיהו כא). קומט אויס, אז נאר מיט א ספעציעלע הילף פון הימל קענען מיר זוכה זיין צו פארשטיין די תורה. דעריבער ענדיגן מיר די ברכה מיט די ווערטער: **"המלמד תורה לעמו ישראל"** - א לשון הוה, ווייל אין אלע דורות העלפט הקב"ה די לומדי תורה זיי זאלן עס פארשטיין, אזוי ווי מיר בעטן טאקע ביי די ברכה **"אהבה רבה"** **"ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד"**... (סידור יעב"ץ, "שועות יעקב" א"ח מה א.).

א תלמיד פון מהר"ל דיסקין האט דערציילט וואס ער האט אפט געזען מיט זיינע אויגן לערנענדיג מיט זיין גרויסן רבי'ן: ווען דער מהר"ל האט זיך אנגעטראפן אינמיטן א סוגיא מיט א ענין וואס ער האט עס נישט געקענט פארשטענדיגן, האט ער געבעטן פונעם תלמיד וואס איז געווען אקעגן אים זאל הויך אויפליינען דער לשון פון די גמרא, ווארט ביי ווארט, און אינצווישן האט ער שפאצירט אין צימער אהין און צוריק ווען ער איז פארגאנגען אין זיינע געדאנקען, ביז עס האט זיך געעפענט די קוואל פון זיינע טרערן.

דעמאלטס פלעגט ער זיך שטעלן אין א ווינקל און האט געדאוונט מיט א צובראכן הארץ צו השי"ת זאל אים באלייכטן זיינע אויגן, און נאך וואס ער האט געזאגט וידוי און צוגעזאגט צדקה, האט הקדוש ברוך הוא באלד ליכטיג געמאכט זיינע אויגן, און די סוגיא איז אים אינגאנצן קלאר געווארן (עמוד אש עמ' לד.).

"ומצדיקי הרבים פנוכים"

אויב ווילט איר זיין א מזכה את הרבים און פארשפרייטן די טייערקייטן פון ענטפערן און אקעגן געגנט ביטע וועג זיך צו זאגן אין פאקס 03-6193071 אדער אין די אימייל אדרעס 9139191@gmail.com און מיר וועלן זיך פארבינדן מיט אייך.

מעשה אמונים

א ווענטליכע ערצילונג
אויף אמן און תפילה

'או חברותא או מיתותא'

א צום פון ביימער. פארשטייט זיך אז פון צייט צו צייט ווען עס צוואוקסט זיך דארף מען עס אביסל אפשיידן.

נעכטן האט ער אים באשטעלט ער זאל קומען אפשיידן און פאררעכטן דעם צום, און יעצט איז ער נישט איבערדאשט געווען אים צו זען ווי ער ארבעט זייער פליסיג.

פון יעצט און ווייטער וועלן מיר די איבערגעבן די ערליבעניש צו **"עדן"** פאר די סקוירעטי קעמערעס: די ערשטע סקונדע ווייזט די ווידיאו ווי דער ארבעטער איז באשעפטיגט אין זיין ארבעט, אין די הענט האלט ער די שווערע עלעקטרישע זעג וואס ליגט אויף א לאנגע שטאנג, ארום צוויי מעטער זיין לענג. ער הייבט אויף דעם זעג אויף ארויף און שניידט אפ די אויבערשטע טייל פון די צום. הויפט'ס פון גרינע בלעטער פאלן אראפ אויף די טראטאר.

אין די צווייטע סקונדע זעהט מען ווי ר' יצחק דערנענטערט זיך ווען ער איז אנגעטון אויף זיין פנים א קאראנע **"מאסק"**. ער שטעלט זיך אפ אויף עטליכע סקונדעס און באטראכט זיין ארבעט ווען דער ארבעטער האט נישט באמערקט זיין אנקום. עס זעהט אויס אז ר' יצחק קווענקלט ביי זיך צי ער זאל אריינגיין, די זעג איז שווער און געפארפול, און דער ארבעטער איז געצווינגען עס אראפלייגן פון זיינע הענט פון מאל צו מאל.

ר' יצחק האט נישט קיין צייט, זיין חברותא ווארט... עס האט זיך אים געדאכט אז דער ארבעטער האט באמערקט אז ער וויל אריינגיין, און ער הייבט אן גיין מיט וואקלדיגע טריט צו די ריכטונג פון די טויער פון זיין הויף.

אבער דער ארבעטער וואס איז אנגעטון מיט אויער-שיצער'ס ער זאל נישט הערן די גרודער פון די זעג באמערקט נישט וואס עס טוט זיך ארום אים.

די קומענדיגע סקונדעס איז נישט איינגענום צו קוקן, איין פוס פון ר' יצחק געפונט זיך שוין אין הויף, און פונקט דעמאלטס באשליסט דער ארבעטער זיך אביסל אפרוהק, ער דענדיגערט די שווערע זעג, גראד אין די אויגן פונעם בעל הבית.

ברור... די שארפע ציין פון די זעג האלטן נאך אינמיטן שניידן. זיך עפענען און פארמאכן, פון אזא זאך קען ארויסקומען נאר איין זאך - א טראגדיע וואס איז נישטא נאך אין איר גלייכן - אבער דאס מאל איז עס געווען.

דער זעג האט זיך פארמאכט אין די ברילן, און איז אראפגעטראסעט געווארן אויף די בערגעלע פון די בלעטלעך וואס דעקן צו די טראטאר.

אין טריט איז נאר געווען צווישן אים און ח"ו. די קעמערע ווייזט ווי דער שאקירנדער ר' יצחק רייבט זיך נאז מיט ווייטאט, ווען ער מיטן באשעפערער קוקן זיך אן איינער דעם צווייטן שאקירט. זיי ביידע זעהן אויס אינגאנצן געלעפט, ר' יצחק בייגט זיך אראפ אויפהייבן זיינע ברילן וואס איז געווארן ווי א פארקרימטע אייזן, און דא ענדיגט זיך די ווידיאו.

"נאך די אותיות אמן זענען זיך אומזיגות בנס" ר' יצחק זיך דערמאנט אין די ווערטער פונעם קאניאצער מגיד (נר ישראל) עניני חנוכה: ווייל דורך ענטפערן אמן קומען אראפ נסים.

עס איז אים קלאר געווען וואס האט אים באשיצט דעם טאג, אבער ער האט זייער שטארק געוואלט פארשטיין וואס האט צוגעברענגט און יענעם קביעות'דיגן מתפלל צו ענדערן זיין פירונג און פון זיין אייגענע ווילן זיך ווענדן צו אים כדי אים מזהה זיין מיט זאגן ברכות השחר מיט א חברותא, פונקט היינט.

ר' יצחק איז צוריק אין שול, ער האט זיך געוואנדן צו ר' שמחה און אים דערציילט די ערצילונג. ר' שמחה הערט זיך צו, און ביים ענדע רופט ער אויס: **"עצט פארשטייט איר פארוואס האט דיר דער אייבערשטער מזהה געווען זאגן די ברכות השחר מיט א חברותא, פונקט היינט..."**

"אין האב דיר באמת געוואלט פרעגן" - האט ר' יצחק אויסגענוצט די געלעגנהייט כדי צו וויסן די ענטפער אויף די פראגע וואס האט אים געדורקט - **"וואס האט דיר צוגעברענגט פונקט היינט זיך מחזק זיין אין ענטפערן אמן?"**

"דו ווילסט וויסן דעם אמת" - רעאגירט דער חבר, **"אין האב נישט קיין אונגו פארוואס אין האב באשלאסן צו קומען צו דיר, עס איז נישט געווען א באשלאגנדיקע באשלוס פון פריער..."**

נסתרות דרכי ה'.

שמואל שטיין